

IMENICE SA SLOGOTVORNIM *R* U HRVATSKOME SKLONIDBENOM SUSTAVU

Bernardina Petrović
Filozofski fakultet
Zagreb

Eva Pavlinušić
Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića
Zagreb

Status je slogotvornoga *r* u fonemskom inventaru hrvatskoga jezika još uvijek prilično nejasan. U dijelu recentne jezikoslovne literature nije sasvim jasno treba li ga smatrati zasebnim fonemom (razlikovnim glasom), alofonom sonanta *r* ili slogotvornom inačicom fonema *r*. Kao nositelj sloga pojavljuje se u gotovo svim vrstama riječi, izuzetak su zamjenice, veznici i čestice. U radu se opisuje sklonidbeni sustav 1643 imenice sa sonantom *r* kao nositeljem sloga i prikazuju glavne značajke tih imenica u trima hrvatskim imeničkim sklonidbama (*a*-sklonidbi, *e*-sklonidbi i *i*-sklonidbi).

1. SONANT *R* U FONEMSKOM INVENTARU HRVATSKOGA JEZIKA

U dijelu hrvatske jezikoslovne tradicije slogotvorno *r* naziva se i vokalskim *r* i vokalnim *r* i samoglasnim *r* i samoglasnikom *r*, ali ti su nazivi neprikladni jer navode na zaključak da fonem *r* u službi nositelja sloga mijenja svoju prirodu i postaje vokal, što nije točno. Fonem *r* jest sonant jer njegovu prirodu određuje prisutnost ili odsutnost vokalnosti i šumnosti, a ne njegova eventualna slogotvornost (usp. Brozović 1991: 412). Zato u fonološkim opisima slogotvorno *r* ne treba pribrajati vokalima jer on vokal nije. On jest sonant i slogotvorna jedinica koja u određenoj okolini i pod utjecajem susjednih elemenata dobiva određene značajke, jedinica koja u slogu preuzima ulogu jezgre jer ostali glasovi s kojima se javlja u okolini tu ulogu ne mogu preuzeti zbog svojih aku-

stičkih i artikulacijskih obilježja.¹ Ako bismo *r* ubrojili među vokale, postavlja se pitanje bismo li to isto trebali učiniti i sa sonantima *l* i *n* kada se nađu u istoj ulozi kao i *r*. U dijelu recentne literature nije sasvim jasno treba li ga smatrati zasebnim fonemom (razlikovnim glasom), kao što to predlažu Turk (1991), Brozović (2007) i Škarić (1991; 2009), ili tek alofonom sonanta *r*, ili, kao što to predlaže Jelaska (2004), tek slogotvorna inačica fonema *r*. Da glas *r* ima ulogu samoglasnika (u smislu u kojemu tvori slog) drže i Silić – Pranjković (2005). Izgovara li većina govornika hrvatskoga jezika uz takvo *r* i neutralni glas šva koji tada zapravo preuzima službu nositelja sloga, kako tvrdi Škarić (1991), ili se mijenja izgovor samoga glasa *r* koji kao slogotvoran ima veću zvonkost, duže trajanje i veći broj treptaja nego *r* kao suglasnik (usp. Barić i sur. 2005: 49), još je jedno od pitanja što izazivaju prijepore, ali ovaj rad ne preispituje ta pitanja.

Muljačić (1972: 123) navodi da se konsonantsko i vokalsko *r* razlikuje u samo jednom distinktivnom obilježju, a to je napetost. Istu razliku navodi i Žepić (1991). Konsonantsko je *r* nenapeto [–napeto], a vokalsko je napeto [+napeto], što znači da razvija veću količinu energije koja se manifestira u obliku veće i duže rasprostranjenosti na spektru. Turk (1991: 21–22) napominje da se bez posebna komentara u literaturi navodi kao poseban fonem i nazivlje se samoglasničkim samoglasnim, vokalnim ili slogotvornim *r*, a ona ga sama tretira kao „specifičan samoglasnički fonem”. Nema dvojbe, nastavlja Turk, da ta jedinica funkcionira kao nositelj sloga (samoglasno ili uz popratni samoglasnički element šva), ali nedoumice stvara njezin status koji je u hrvatskome jezikoslovlju još uvijek neriješen. Turk ga svrstava pod samoglasničke foneme koje dijeli na prave samoglasnike (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*) i na samoglasničko *r*. Brozović (2007: 42) ističe da „samoglasnik *r* dolazi uglavnom u domaćim riječima, tj. u riječima slavenskoga podrijetla i davno usvojenima”². Fon [r] pojavljuje se u sredini riječi između suglasnika (*prst*), rijetko na

¹ Stoga se priklanjamo gledištu prema kojem u hrvatskome standardnom jeziku ima trideset fonema: pet vokala (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*), osam sonanata (*r*, *l*, *lj*, *m*, *n*, *nj*, *j*, *v*) i sedamnaest konsonanata (šest palatala: *č*, *ć*, *dž*, *đ*, *š*, *ž* i jedanaest nepalatala: *k*, *g*, *h*, *c*, *z*, *s*, *b*, *p*, *d*, *t*, *f*), dvoglasnik *je* promatra se kao morfon, a *r* kao slogotvorna inačica sonanta *r*.

² Na istome mjestu osvrće se na slogotvorno *l* i *n* i napominje da „slični slogotvorni fonovi [l] i [ŋ] dolaze isključivo u tuđicama i u izgovoru nekih stranih vlastitih imena (npr. rijeka Vltava)” te nastavlja da su riječi u kojima dolaze ti fonovi često supstandarni barbarizmi (*štemajzn*) ili su na rubu jezičnoga standarda kao *kraĝn*, *krafn*, *bofl*, ali ima i riječi koje pripadaju normalnomu fondu europeizama standardnoga jezika kao *ansambl* ili *džentlmen* (usp. Brozović 2007:42).

koncu riječi iza suglasnika, npr. u aoristnim likovima (*satr*), ali dolazi i na početku riječi ispred suglasnika, npr. (*rđa*, *rzati*, *rvati se*³). U nekim slučajevima, nastavlja Brozović, fon [r̥] dolazi u istim položajima u kojima se redovito javlja fon [r]. Tri su takva slučaja: ispred o < l (*groce*, *istro*), iza prefiksa (*zarzati*) i u složenicama (*Zelenortska Republika*). Škarić (2009: 65–68) navodi da su prema izgovornim načinima samoglasnik [r̥] i suglasnik [r] glasnici slobodnoga prolaza, oba su treptava, prekidna i neprekidna, [r̥] je samoglasni (slogovni), napeti ili jaki, [r] je suglasnik, slabi. Prema izgovornim mjestima oba su glasnika nadzubna, prema opažajnim glasničkim slušnim osobinama⁴ oba su rezonantna (vokalska), zvonki (sonorni) samo je [r], a prema opažajnim osobinama samoglasnik [r̥] vrhjezični je, treptavi (prekidni), jaki, svijetli, difuzni glasnik, a zvonki [r] vrhjezični, treptavi (prekidni), slabi, svijetli, difuzni suglasnik. Škarić (2009: 70) ističe da se od Bečkoga dogovora (1850) samoglasnik /r̥/ piše isto kao i suglasnički /r/ „unatoč činjenici da se do tada u hrvatskim tekstovima, gramatikama i leksikonima uvijek pisalo različito, /r̥/ sa *er* na sjeveru i sa *ar* na jugu Hrvatske, a /r/ uvijek sa *r*”. Stoga ih Škarić drži dvama različitim fonemskim glasnicima. Nešto drukčiji pristup zagovara Jelaska (2004) koja polazi od pretpostavke da je otvornik tipičan dio sloga i nema jezika u kojem otvornici ne bi bili samoglasnici. Ponekad u slogu nema otvornika i zato ulogu samoglasnika (dakle nositelja sloga) preuzima zatvornik. Takva raspodjela da zatvornici mogu biti slogotvorni uz neki drugi zatvornik, a da su otvornici uvijek slogotvorni ako su sami, jasno pokazuje da slogotvorni zatvornici nisu isto što i vokali. Slogotvornost zatvornika proizlazi iz njihova odnosa prema susjednim glasovima, a ne iz svojstva koje bi imali sami po sebi, za razliku od slogotvornih otvornika (usp. Jelaska 2004: 104). Iako se iznosi tvrdnja da slogotvorni zatvornik *r* mora imati bar još jedan zatvornik uz sebe jer ne može biti jedini član sloga, nekoliko potvrda iz prikupljenog imeničnog korpusa (*řkać*, *řsuz*, *řšum*, *řvāč*, *řvačica*, *řvānje*, *řđa*, *řđav*

³ Zanimljivo je da Brozović za oprimjerenja uzima nestandardne oblike kao *rđa* i *rvati se*, iako u nastavku navodi da *rđa*, *rzati* i *rvati se* imaju i prihvatljivije oblike s početnim fonom [x] ili [h] (usp. Brozović 2007:42).

⁴ U dijelu recentne kroatološke literature u gramatičkim se opisima predmetima opisanja pridaju *osobine*, što ne odgovara prirodi stvari, ali ni metajeziku opisa. U metajeziku se opisa može rabiti *svojstvo*, *značajka*, *karakteristika* i sl., nikako *osobina*. O tome je raspravljala i Marija Znika u članku *Osobina i svojstvo* otisnutom u *Raspravama Zavoda za jezik* (broj 17, 1991, 325–331).

ština, řtina, řvina)⁵ pokazuje da slogotvorno *r* može, kao i otvornici, biti jedan član sloga. U takvim se pozicijama uvijek pojavljuje u inicijalnom slogu. O fonemu *r* pisala je i Ščukanec (2008) uspoređujući ga u hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku.

Kao polazište opisu imenica sa slogotvornim *r* u hrvatskome sklonidbenom sustavu uzima se pretpostavka da je ta jedinica slogotvorna i da je nositelj sloga. To znači da može stajati sâm u slogu kao i svih pet hrvatskih vokala *a*, *e*, *i*, *o*, *u*. O statusu te jedinice u hrvatskome fonološkom sustavu – je li fonem ili alofon ili slogotvorna inačica sonanta *r* – neće se dalje raspravljati u ovome članku.

2. IMENICE SA SLOGOTVORNIM R U SKLONIDBENOM SUSTAVU HRVATSKOGA JEZIKA

Hrvatski je imenički korpus u kojemu se pojavljuje slogotvorno *r* prikupljen iz recentnih hrvatskih priručnika, s osobitim obzirom na jednojezične rječnike (Anić 2003; HER 1999; Šonje 1999 i građa na *Hrvatskome jezičnom portalu*) i gramatike. Kako se u ovome radu gramatički muški, ženski i srednji rod u paradigmi tretira kao sekundarna kategorija, imenički će se korpus opisati prema drugom polazištu – prema genitivnom flektivnom morfemu. Popis sadrži ukupno 1643 imenice od kojih je u *a*-sklonidbi 800 imenica (594 muškoga roda i 206 srednjega roda), *e*-sklonidbi 616 imenica (612 ženskoga roda i 4 muškoga roda) te u *i*-sklonidbi 227 imenica.⁶ Taj je popis, dakako, otvorenim i ima pretenziju biti proširenim i dopunjenim.

U prikupljenome imeničkom korpusu⁷ najviše imenica pripada *a*-sklonidbi, a među njima dominiraju imenice muškoga roda. Nešto je

⁵ Iako je većina navedenih primjera markirana, potkrepljuju tezu da slogotvorno *r* u hrvatskome jeziku može biti jedan član u slogu.

⁶ Dva su osnovna kriterija u paradigmatskom opisu imenica u hrvatskome jeziku. Prvi, prilično raširen u gramatikama dvadesetoga stoljeća, polazi od roda kao gramatičke kategorije i imeničku paradigmu dijeli i opisuje u tri kategorije: imenice muškoga roda, imenice ženskoga roda i imenice srednjega roda. Drugi polazi od genitivnoga flektivnoga morfema i imenice razvrstava i opisuje kao imenice *a*-sklonidbe, *e*-sklonidbe i *i*-sklonidbe. Bilo bi logično da paradigmatski opis polazi od oblika koji se naziva kanonskim – u ovom slučaju od nominativa jednine. Ako bi se u paradigmatskome opisu pošlo od nominativnoga oblika, opis bi se dodatno zakomplicirao – flektivni imenički morfem u Njd imenica muškoga roda jest $-\emptyset$ (Njd *čovjek-\emptyset* – Gjd *čovjek-a*; Njd *kivi-\emptyset*, Gjd *kivi-/j/-a*; Njd *kupe-\emptyset*, Gjd *kupe-a*), u nekih je imenica, primjerice *odmilica*, *-o*, u imenica srednjega roda *-o* ili *-e* (*pism-o*, *lic-e*), u imenica ženskoga roda *-a* (*žen-a*) i $-\emptyset$ (*kost-\emptyset*). Tradicionalna se podjela prema genitivnom flektivnom morfemu stoga čini jednostavnijom i ekonomičnijom.

⁷ Raščlamba je prikupljene građe u ovome radu izuzela onomastički dio.

manje imenica e-sklonidbe, a najmanje je imenica koje pripadaju *i*-sklonidbi. U inicijalnome se slogu prikupljenih imenica kao inicijalni član ne pojavljuju vokali *a*, *e* i palatali *ć*, *dž*, *đ*, *lj*, *nj*, a u imenica *i*-sklonidbe još i dva frikativa: labiodental *f* (koji se u ostalih imenica pojavljuje u nefrekventnim i dobrim dijelom markiranim riječima – u imenica *a*-sklonidbe zabilježeni su *fřč*, *fřk* i *fřtalj*, a u imenica *e*-sklonidbe *fřčka*, *fřčkica*, *fřka*, *frnjòkalica* i *frnjòkola*) i palatal *ž* (u imenica *a*-sklonidbe pojavljuje se u riječima *žřtvenik*, *žřtvíšte*, *žřtvoslòvlje*, *žřtvòvatelj*, *žřvanj*, *žřvřk*, a u imenica *e*-sklonidbe u riječima *žřtva*, *žřtvovateljica*, *žřvljotina*). Slabo su zastupljene i imenice svih triju sklonidaba čiji su inicijalni članovi inicijalnoga sloga palatal *j* (*a*-sklonidba: *jedřnik*, *e*-sklonidba: *jednòzřnka*, *jètrva*, *jètrvica*, *jùtřnjica*, *i*-sklonidba: *jednokřvnòst*) i likvida *l* (*a*-sklonidba: *lakrdijāš*, *lakrdijāštvo*, *lihoprštāš*, *e*-sklonidba: *làbrnja*, *labrnjètina*, *lakřdija*, *i*-sklonidba: *lepřšavòst*).

U inicijalnim se slogovima pojavljuju dvočlane i tročlane kombinacije konsonanata i slogotvornoga *r* kao finalnoga člana i četveročlane kombinacije sa slogotvornim *r* kao predzadnjim članom. Među dvočlanim kombinacijama *konsonant* + *slogotvorno r* inicijalni član može biti velar (*kr*, *gr*, *hr*), bilabijal (*br*, *pr*, *mr*), labiodental (*vr*, *fr*), dental (*dr*, *tr*, *cr*, *zr*, *sr* – nema kombinacije **nr*) i palatal (*čr*, *žr*, *šr*). U tročlanoj se kombinaciji *konsonant* + *sonant* + *slogotvorno r* ili *konsonant* + *sonant* + *slogotvorno r* pojavljuju dental + labiodental + slogotvorno *r* (*tvr*, *cvr*, *svr*), dental + velar + slogotvorno *r* (*skr*), dental + bilabijal + slogotvorno *r* (*smr*, *spr*), dental + dental + slogotvorno *r* (*str*, *zdr*), palatal + labiodental (*čvr*), palatal + velar + slogotvorno *r* (*škr*), palatal + bilabijal + slogotvorno *r* (*šmr*), palatal + labiodental + slogotvorno *r* (*švr*). Dvije se četveročlane kombinacije koje se pojavljuju u korpusu sastoje od kombinacija *konsonant dental* + *sonant labiodental* + *slogotvorno r* + *konsonant dental* (*zvrn*) i *konsonant palatal* + *sonant labiodental* + *slogotvorno r* + *konsonant velar* (*žvrk*).

Manji dio korpusa čine jednosložne imenice kao *cřv*, *gřb*, *gřm*, *křv*, *třg*, *sřp*, *vřt*, *přst*, *smřt* i njihove imeničke izvedenice koje pripadaju svim trima sklonidbama, primjerice *crvotòčina*, *gřboslòvlje*, *gřmlje*, *křvnik*, *trgòvina*, *vřtlàrija*, *přstènjāk*, *smřtòvnica*.

2.1. IMENICE A-SKLONIDBE

U svih imenica *a*-sklonidbe s flektivnim morfemom *-Ø* osnova završava konsonantom ili sonantom (*lakrdijaš-Ø*, *němřs-Ø*, *přsobrān-Ø*, *sřpanj-Ø*). Imenice s flektivnim morfemom *-o* odmilice su i rijetko su zastupljene u korpusu (*břbljavk-o*, *cřvěnk-o*, *křck-o*, *prevřtljřvk-o*, *prljāvko*). Dio korpusa bilježi i imenice muškoga roda u množinskom natukničkom obliku (*břčići*, *crnokřlci*, *drvolāsci*, *drvotōcci*, *mřtvi*, *neparnoprstāři*, *pāprsti*, *třgānci*). U korpusu nisu zabilježene imenice muškoga roda *a*-sklonidbe s vokalskim osnovskim završetkom *-e*, *-i* ili *-u*. Imenice u prikupljenome korpusu ne pokazuju kolebanja u pripadnosti gramatičkomu rodu jer su sve imenice muškoga i srednjega roda. Jedini je izuzetak dvosložna imenica *křpež* koja je, kao i imenice *cřtež*, *křpež*, *dřmež*, *přdež*, *svřbež*, tvorena slabo plodnim nastavkom *-ež(-Ø)* i za koju se jedini leksikografski priručnici kolebaju u određenju roda.⁸ Gramatika Barić i sur. (2003) svrstava je u radne imenice i pretpostavlja joj muški rod te je, kao i jezični savjetnik Barić i sur. (1999) tretira kao imenicu *a*-sklonidbe. I Težak – Babić (2004) određuju joj pripadnost glagolskim imenicama muškoga roda, a Babić (2004) navodi da je nastala od glagola *krpati* i da označuje glagolsku radnju. Uzimajući u obzir i gramatičke i semantičke značajke imenice *křpež*, čini se opravdanim svrstati je među imenice *a*-sklonidbe muškoga roda.

U dvosložnih imenica muškoga roda izvedenih sufiksima *-ac(-Ø)*, *-ak(-Ø)*, *-alj(-Ø)*, *-anj(-Ø)* bez zanaglasne dužine na zadnjem slogu u nominativu jednine i u genitivu množine pojavljuje se nepostojano *a*. Ta se glasovna promjena najčešće javlja u imenica izvedenih sufiksima *-ac(-Ø)* i *-ak(-Ø)*: Njd *břbljivac*, *gřbavac*, *krkljānac*, *prevřtljivac*, *batřljak*, *hřčak*, *nāprstak*, *přvotřsak*, *vřtřljak*, Gmn *břbljivācā*, *gřbavācā*, *krkljānācā*, *prevřtljivācā*, *batřljākā*, *hřčākā*, *nāprstākā*, *přvotřsākā*, *vřtřljākā*. Tri su imenice sa sufiksom *-alj(-Ø)* i nepostojanim *a*: Njd *břvalj* 'zool. vrsta travkavice (*Taenia coenurus*)', *gřbalj* 'geogr. veće područje koje se ističe uz-

⁸ Bošnjak (2005) detaljno analizira gramatičku i semantičku kolebljivost dvosložnih imenica sa sufiksom *-ež(-Ø)*. Za imenicu *křpež* navodi da se u rječnicima pojavljuje u muškom rodu, a u nekima joj je pridružen i ženski rod (VA, ARJ – samo u jednom ekavskom primjeru iz 18. st., *Adok*), napominje da se najčešće ističu dva njezina značenja: 'neprestano krpanje' i 'ono što je zakrpano, skrpano; krparija'. U *Adoku* se navodi i značenje 'onoga što je sklepano, bez unutrašnje povezanosti, loše djelo, krparija', dakle u prenesenom smislu nešto što nije dobro i smisljeno napravljeno i zaključuje da se iz primjera ne može razaznati „da bi ondje gdje su navedena oba roda jednomu značenju bio pridružen jedan, a drugomu drugi rod, odnosno prvomu muški, a drugomu ženski” (usp. Bošnjak 2005: 11–12).

dignutom oblinom od većeg okruženja ravnicom' i šmřkalj 'razg. gusta izlučina iz nosa, šmřklja; sekret', Gmn *břvālĵā, gřbālĵā, šmřkālĵā*. Među imenicama sa sufiksom *-anj(-Ø)* pojavljuju se: Njd *přžanj* 'naprava za prženje kave', *řtanj* 'šiljast vrh brda', *vřvanj, zāvřtanj, řřvanj*, Gmn *přžānjā, řtānjā, vřvnĵēvā, zāvřtānjā, řřvānjā* i *řřvnĵēvā*. Nepostojano se a pojavljuje se još samo u imenice *hřbat*, Gmn *hřbātā* i *hřptōvā*.

U imenica izvedenih sufiksima *-ac(-Ø)* i *-ak(-Ø)*, u kojih se u nominativu jednine i u genitivu množine pojavljuje nepostojano a na granici se osnove i sufiksalnoga morfema (osim u nominativu jednine i u genitivu množine svih imenica i u akuzativu jednine samo u imenica koje označuju neživo), provodi se jednačenje po zvučnosti. U tih se imenica obezvučuje osnova koja u prikupljenih imenica završava zvučnim frikativima – dentalom z ili palatalom ž: Njd *bogomřzac, crnorizac, crvenokōžac, čovjekomřzac, drvorėzac, dřžak, gřbak, ũtrřak* Gjd *bogomřsca, crnorısca, crvenokōšca, čovjekomřsca, drvorėsca. dřška, gřpka, utrška* Obezvučenje se provodi i u imenice *hřbat*, Gjd *hřpta*. Osnovski završni dentali t (*břstac, škřtac, trpřtac*) i d (*přdac, tvřdac, zābrdac*) ispred tih dvaju sufikasa u kosim padežima mogu ispasti (*břsca, škřca, trpřca, přca, zābrca*) ili ostati (*břstca, škřtca, trpřtca, přdca, tvřdca, zābrdca*).

U korijenskome se morfemu imenica muškoga roda palataliziraju i sibiliziraju velari i sibilanti: Njd *běsmrtnĵk, vřtlog, trbuh, mřšavac* Vjd *běsmrtnĵče, vřtlože, trbuše, mřšavče*, Nmn *běsmrtnĵci, vřtlozi, trbusi*, DLI *běsmrtnĵcima, vřtlozima, trbusima*.

U korpusu nisu zabilježene imenice muškoga roda s vokaliziranom osnovom.

Imenice srednjega roda a-sklonidbe završavaju flektivnim morfemima -o, -e i -Ø. Najbrojnije su imenice s morfemom -e u kojih većinu čine glagolske imenice (*čepřkānje, iskrcāvānje, smrzāvānje*), a dio imenica pokriva deminutivno (*dřvce, zrcālce, zřnce*), mjesno (*mřcinište, střnište*) i zbirno značenje (*dřvėće, dřvlje, gřmlje, pōvrće, vōće*). U imenica sa zbirnim značenjem provodi se jotacija i epenteza. Ispred bezvučnoga dentala c gubi se zvučni dental d (*sřdce → sřce*).

Zabilježeno je šezdesetak imenica s flektivnim morfemom -o u kantskome obliku: *břblĵalo, břdo, břvno, crkvenĵāštvo, cřnilo, cřtičārštvo, crvėnilo, čepřkalo, drvėnilo, dřžālo, gřlo, hrvātštvo, křcko, křdo, křkalo, krleĵĵānštvo, křmivo, krščānštvo, křzno, lakrdĵĵāštvo, mřtvilo, òpskrbnĵštvo, pōvrtlārštvo, přčkalo, přdalo, skřbnĵštvo, svřdlo, ševřdalo, trčkāralo, vřhnje, zřcalo, zřno...* Najviše je imenica tvorenih sufiksima *-l(o)* i *-stv(o)*

koji izražavaju različite sadržaje. U imenica koji završavaju sufiksom -stv(o) ispred inicijalnoga sufiksalnoga s mijenjaju se pojedini osnovski morfemi – velari *k, g, h*, stražnji palatali *č, ž* i dental sibilant *c*. Velari se i dental palataliziraju kao *š*, a *č* i *ž* prelaze u *š*. Uz palatalizaciju se provodi i ispadanje inicijalnoga s iz sufiksa -stv(o): *skřbnřk(∅)+ -stv(o) → skřbnřřstv(o) → skřbnřřstvo*.

U korpusu je samo jedna imenica s flektivnim morfemom -∅ – imenica *dřv-o-∅*, Gjd *dřv-et-a*⁹ i jedna imenica pluralia tantum – *křsta*, Gmn *křstā*.

Prijeglas se pojavljuje u imenica i muškoga i srednjega roda sa završetkom na palatal (*prvāřićem, ogřtāčem, třzājem, lakrdřjāšem, dřvēcem*).

2.2. IMENICE E-SKLONIDBE

Dobar dio prikupljenoga korpusa imenica sa slogotvornim *r* čine imenice e-sklonidbe s nominativnim morfemom -*a*. Najviše je imenica tvoreno sufiksom -*ic(a)*. Najčešće označuje osobu ženskoga spola kao vršiteljicu radnje (*crtāčica, krčitěljica, òbrtnica*) ili nositeljicu osobine (*břbljivica, mřřavica, zafřkantica*) ili pokriva deminutivno značenje (*cřtica, dřžavica, křpica*). Taj sufiks pokriva i druga značenja: ženu životinje (*gřřlica, křtica*), napravu (*vřřcalica, vřřšalica*) mjesto (*krstiõnica, mřtvāčnica, přčvārnica*), dokument (*křřtenica, òbrtnica, òsmrtnica*), prehrambeni proizvod (*krvāvica*). Samo su četiri imenice tvorene nominativnim morfemom -*o* (*cřnjo, hřnjo, křpo, řvřćo*), odmilice su muškoga roda i označuju osobu muškoga spola. Zabilježena je jedna imenica s nominativnim morfemom -*e* – *smřzle* ‘onaj koji se smrzne od straha kad se nađe u situacijama koje traže snalaženje u konvencionalnom ponašanju i društvenoj rutini; plařljivac’. Dvije su imenice pluralia tantum (*křřtřtkke* i *vřřze* ‘pom. dio jarbola’).

Sibilariziranu osnovu u dativu i lokativu jednine dobivaju imenice s osnovskim završnim morfemom *k* (*fřřka – fřřci, střřka – střřci, třřka – třřci*), *g* (*prtľjāga – prtľjāzi*) i *h* (*òvrha – òvrsi, svřřha – svřřsi*), osobito u tvorenicama sa sufiksom -*k(a)* iza vokala: *badřřljika – badřřljici, střřnika – střřnici*. I kada osnova završava dvočlanom skupinom -*řk-* u koje je

⁹ Imenica *drvo* ima i flektivni morfem -*o*: Njd *dřv-o*, Gjd *dřv-a*, Djd *dřv-u*, Ajd *dřv-o*, Vjd *dřv-o*, Ljd *dřv-o*, ljd *dřv-om*.

prvi član bezvučni frikativni palatal š, u pravilu se provodi sibilizacija: *dřška – dřšci, pòdrška – pòdršci*. S nesibiliziranim osnovama ostaju imenice čija osnova završava dvočlanom skupinom u kojoj je prvi član dentalni nazal *n*, vibrant *r*, labiodental *v*, dental *t* ili palatali *č* i *lj*: *-nk-* (*cřnka – cřnki, četvřtřnka – četvřtřnki, dřžavlřnka – dřžavlřnki*), *-ng-* (*cřnčuga – cřnčugi*), *-rk-* (*crvènpërka – crvènpërki*) *-rg-* (*mřga – mřgi*), *-vk-* (*crvènglřvka – crvènglřvki*), *-tk-* (*drvòjetka – drvòjetki, nàvřtka – nàvřtki, nestřpljřvka – nestřpljřvki*), *-čk-* (*čřčka – čřčki*) i *-lj-* (*křcālřka – křcālřki*). Dvostruki se oblici zamjećuju u imenicama: *cřpka – cřpki i cřpci, čvřga – čvřgi i čvřzi, křletka – křletki i křletci, křleci, kvřga – kvřgi i kvřzi, štřpka – štřpki i štřpci, třska – třski i třsci*) i u još nekim izvedenicama.

U množini se pojavljuju sva tri genitivna oblika: s nepostojanim *a* koje se dulji pa postaje *ā* i morfemom *-ā* (*cřpākā*), bez nepostojanoga *a* s morfemom *-ā* (*cřpkā*) i s morfemom *-ī* (*cřpki*). Iako je raspodjela fonema u genitivu množine u imenica s osnovskim završetkom na dvočlanu skupinu u kojoj je drugi član okluziv (*b, t, k*), afrikata (*c, č*) ili sonant (svi sonanti osim *j* i *nj*: *l, lj, m, n, r, v*) specifična za imenice *e*-sklonidbe, u prikupljenome je korpusu tek nekoliko potvrda s nepostojanim *a* u tim položajima (*čegřtalřkā, čřkānjā, šmřkālřjā, třmākā, vřšidābā*). U oblicima s nepostojanim *a* čija osnova završava bezvučnim okluzivom *k* pojavljuje se izvorna ozvučena osnova (*dřška – dřžākā*).

2.3. IMENICE *I*-SKLONIDBE

Imenice *i*-sklonidbe sa slogotvornim *r* zauzimaju najmanje prostora u prikupljenome korpusu, tek 14%, što osobito i ne iznenađuje jer je upravo *i*-sklonidba brojčano najslabija u hrvatskim imeničkim sklonidbama.¹⁰ Osim petnaest uglavnom općih imenica (*gřst* ‘pregršt’, *křljūšt*, *křv*, *prègřšt*, *přhūt*, *sāmrt*, *skřb*, *skřlet*, *smřt*, *sřž*, *sūsmrt*, *střn*, *střv*, *škřlet*, *vřlèt*, *vřst*), jedne imenice pluralia tantum (*přsi*) koja je običnija kao pluralia tantum srednjega roda (*přsa*), jedne zabilježene u natukničkome množinskom obliku (*sřsi* ← *Njd sřh*) i dviju tvorenih sufikslnim morfemom *-ād(∅)* (*mřtvoròdenčād* i *pòsmřčād*) ostatak korpusa imenica sa slogotvornim *r* čine imenice sa sufikslnim morfemom *-òst(∅)*.

¹⁰ Marković (2007: 26) napominje da se oko 5000–5500 hrvatskih imenica sklanja prema *i*-sklonidbi.

Sve imenice sa sufikslnim morfemom *-ōst* u paradigmi imaju dvostruki instrumentalni oblik (*gř̂bavōst – gř̂bavōsti* i *gř̂bavōšču, istōvršnōst – istōvršnōsti* i *istōvršnōšču, pòtrgānōst – pòtrgānōsti* i *pòtrgānōšču*), ali je jotirani oblik neutralan u uporabi. I malobrojne opće imenice uglavnom imaju dvostruki instrumentalni oblik: *gř̂st – gř̂sti* i *gř̂šču, kř̂ljūšt – kř̂ljūšti* i *kř̂ljūšču, kř̂v – kř̂vi* i *kř̂vlju, prègř̂št – prègř̂šti* i *prègř̂šču, sāmrt – sāmrti* i *sāmrcu, skř̂b – skř̂bi* i *skř̂blju, skř̂lēt – skř̂lēti* i *skř̂lēću, smř̂t – smř̂ti* i *smř̂ću, sř̂ž – sř̂ži* i *sř̂žju, sùsmrt – sùsmrti* i *sùsmrcu, stř̂n – stř̂ni* i *stř̂nju, stř̂v – stř̂vi* i *stř̂vlju*. Za imenice sa završetkom osnove na *t* ispred vokala *e* u pravilu je instrumentalni morfem *-i* neutralan u uporabi (*př̂hūt – př̂hūti, škř̂let – škř̂leti, vř̂lēt – vř̂lēti, vř̂st – vř̂sti*), a njihovi potencijalni jotirani instrumentalni oblici *př̂hūću, škř̂lēću, vř̂lēću* i *vř̂šču* stilski su obilježeni.

Množinski genitivni morfem *-ī* imaju sve imenice u prikupljenome korpusu (*kř̂ljūštī, mrtvoròdenčādī, pòvršnōstī*). Izuzetak je tek pluralia tantum *př̂si* s množinskim morfemom *-ijū* (*př̂sijū*).

3. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Status je slogotvornoga *r* u fonemskom inventaru hrvatskoga jezika još uvijek prilično nejasan. U dijelu recentne jezikoslovne literature nije sasvim jasno treba li ga smatrati zasebnim fonemom (razlikovnim glasom), alofonom sonanta *r* ili slogotvornom inačicom fonema *r*. Kao nositelj sloga pojavljuje se u gotovo svim vrstama riječi, izuzetak su zamjenice, veznici i čestice. Riječi sa sonantom *r* kao nositeljem sloga nevelik su i do sada cjelovito neopisivan dio hrvatskoga rječničkoga korpusa. Iz korpusa prikupljenog iz leksikografskih i gramatikografskih izvora izdvaja se imenički dio kojemu se u ovome radu prikazuju paradigmatske značajke i analizira njihova pripadnost hrvatskomu sklonidbenom sustavu. Sufiksne tvorenice najbrojniji su dio korpusa, a znatno manji dio čine osnovne imenice. Brojčani je omjer imenica sa slogotvornim *r* u hrvatskim imeničkim sklonidbama jednak omjeru imenica u svim trima imeničkim sklonidbama. Najbrojnije su imenice *a*-sklonidbe, najmanje je imenica *i*-sklonidbe, a ako se gleda pripadnost gramatičkome rodu, najviše je imenica ženskoga roda jer uključuju imenice *i*-sklonidbe i *i*-sklonidbe. Najviše su kolebanja u sklonidbenome sustavu pokazale imenice *e*-sklonidbe i to u raspodjeli fonema u korijenskome morfemu, odnosno u promjeni velara u sibilante kada osnovna završava dvočla-

nom fonemskom skupinom, ali i u raspodjeli množinskoga genitivnoga morfema. Najmanje kolebanja u analizi paradigmatskih značajka pokazuju i imenice *i*-sklonidbe, što i nije neobično jer korpus tih imenica uglavnom čine imenice tvorene sufikslnim morfemom *-ost(Ø)*. Iako su morfološki najraznovrsnije, tvorbena najsloženije i semantički najrazvedenije, u imenica *a*-sklonidbe nema zapaženijih otklona u paradigmati i raspodjela fonema na morfemskim granicama.

Da bi morfološki opis imenica sa slogotvornim *r* bio potpun i cjelovit, nužno je preispitati i njihove prozodijske značajke čija je raščlamba sama po sebi složena i zahtjeva i prelazi mogućnosti i pretenzije ovoga rada. Stoga je prikaz imenica sa slogotvornim *r* u hrvatskim imeničkim sklonidbama ograničen samo na prikaz njihovih osnovnih paradigmatskih značajka.

CITIRANA LITERATURA

- Babić, Stjepan. 2002. *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Barić, Eugenija i sur. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Barić, Eugenija i sur. ³2003. *Hrvatska gramatika*, Zagreb : Školska knjiga, 697 str.
- Bošnjak, Tomislava. 2005. Gramatička i semantička kolebljivost dvosložnih imenica sa sufiksom *-ež*, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 31, 1–18.
- Brozović, Dalibor. 2007. *Fonologija hrvatskoga standardnog jezika*, Zagreb : Nakladni zavod Globus, 109 str.
- Jelaska, Zrinka. 2004. *Fonološki opisi hrvatskoga jezika : Glasovi, slogovi, naglasci*, Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 249 str.
- Marković, Ivan. 2007. Do kosti : Imenice hrvatske *i*-sklonidbe, *Lahor*, 3, 14–36.
- Muljačić, Žarko. ²1972. *Opća fonologija i fonologija suvremenoga talijanskog jezika*, Zagreb : Izdavačko poduzeće Školska knjiga, 320 str.
- Silić, Josip – Pranjković, Ivo. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika*, Zagreb : Školska knjiga, 422 str.
- Ščukanec, Aleksandra. 2008. Glas *r* u hrvatskome, njemačkome i engleskome jeziku, *Lahor*, 5, 66–79.

- Škarić, Ivo. 2007. *Fonetika hrvatskoga književnoga jezika*, u: Babić, Stjepan i sur. *Glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika*, Zagreb : Nakladni zavod Globus, 15–157.
- Škarić, Ivo. 2009. *Hrvatski izgovor*, Zagreb : Nakladni zavod Globus, 159 str.
- Težak, Stjepko – Babić, Stjepan. 2004. *Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno jezično obrazovanje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Turk, Marija. 1992. *Fonologija hrvatskoga jezika : Raspodjela fonema*, Rijeka – Varaždin : Izdavački centar Rijeka : Tiskara Varaždin, 168 str.
- Žepić, Stanko. 1991. *Grundbegriffe der Phonologie und ein Vergleich der phonologischen Systeme des Deutschen und Kroatischen*, Zagreb : Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 71 str.

THE NOUNS WITH SYLLABIC R IN THE CROATIAN DECLENSION SYSTEM

SUMMARY

Status of syllabic *r* is fairly indecisive in the inventory of phonemes of the Croatian language. One researcher describes it as a discrete and distinct phoneme, others think that it is an allophone of sonorant *r* or syllabic variety of phoneme *r*. The syllable *r* is appeared as a bearer of syllable in the all part of speech, except in the pronouns, conjunctions and particles. The article discusses the nouns with syllabic *r* in the Croatian declension system. The main features of these nouns are demonstrated in the three Croatian declension system (*a*-declension, *e*-declension and *i*-declension)

Key words: syllabic *r*, nouns, declension system, Croatian language

DODATAK:**POPIS IMENICA SA SLOGOTVORNIM R U HRVATSKOME JEZIKU¹¹****1. IMENICE A-SKLONIDBE****1.1. IMENICE MUŠKOGA RODA**

A	břljivac	cřnřš
–	břmbeč	cřnobrād (bot.)
	břmeč	crnoburzijānac
B	břst	crnòglavac
batřljak	břstac	crnokošùljāš
bèsmrtnřk	břš	crnokrřlci
břovrt	břšljan	cřnorep zool
bogomřzac	břvak	crnorřlac
bòkocřt	břvalj	crnorřzac
břbljavac	břzac	crnorúkac
břbljavko	břzāk	crnoškólac
břbljivac	břzani	cřno-žùtř
břbòt	břzinomjēr	cřnjāk
břč	břzoglās	cřnjāš
břčak	břzøjāv	cřpac
břčřc	břzopřs	cřtāč
břčřci	brzopřsac	cřtež
brdéljak	brzopřstřc	cřv
břden	brzoprùgāš	cřvac
břđanin	břzotisāk	cřvak
břgljēz	břzovlāk	cřvāš
břgljēz		crvénac
břgljūn	C	crvëndāč
břk	cřkavac	crvenkāpac
břkaš	crkòvnjāk	cřvenko
břkomāz	cřkvār	crvenoarmřjac
břkovēz	crkvènjāk	crvenokóžac
břflog	cřnac	cřvič
břljavac	cřnčřc	crvùljak

¹¹ U popisu se navode samo apelativne imenice, izuzima se onomastički dio prikupljenoga korpusa.

cvřc m	drvènjāk	fřk
cvřcīn	drvljānīk	fřtāl̃j
cvřčak	drvòcjep	
cvřkut	drvòdjelac	G
cvrkùtić	dřvojēd	gřb (i gřb) ¹
	drvolāsci	gřb (i gřb) ²
Č	drvoobrađivāč	gřbač
čalabřčak	drvoprerađivač	gřbak
čegrtāši	dřvorēd	gřbalj
čèkrk	dřvorēz	gřbavac
četrdesetogòdišnjāk	drvorēzac	gřcāj
četrdesetòsmāš	drvorèzāč	gřč
četnaestérac	drvorèzbār	gřdelac
četvřtāc	dřvotīsak	gřgēč
četvřtāk	dřvotōč	gřgūt
četvřtak	drvotóčac	gřk
četvrtoškólac	drvotóčci	gřkāc
čovjekomřzac	drvotrřzac	gřkljan
čvřk	dřznīk	grkokātolik
čvřljak	dřžāč	gřlīc
čvrstorùkāš	dřžak	gřljāk
	dřžalac	gřm (gřm)
Č	dřžavljanin	gřmak
–	dřžāvnīk	gřmāl̃j ¹
	državotvórac	gřmāl̃j ²
D	dřžitelj	grmāši
dovršétak		gřmčīc
dovřšitelj	Dž	gřmēč
dřhtāj	–	grmēčak
dřmātor		grmīčak
dřmeš	Đ	gřmić
dřmež	–	gřmljāk
dřndār		gřnac
dřp	E	gřnčār
dřvār	–	
dřvārnīk		H
drvènār	F	hřbat
drvènīk	fřč	hřčak ¹

hřčak ²	krnjáak	mřgār
hřg	krnjéak	mřgūd
hřkāč	křpār	mřkāč
hřsak	křpelj	mřkālĵ
hřsuz	křpež	mřkan
hřšum	křst	mřkòglavac
hřt	křstāš	mřkov
hřvāč	křstjanin	mřmlĵavac
hrvatòždēr	křstokljūn	mřmor
	křstoplet	mřs
I	krstòvnik	mřšavac
řskrcāj	křš	mřšávko
řzvršnřk	křšćanin	mřtvac
řzvřřilac	křřřin	mřtvi
řzvřřitelĵ	křřtenřk	mřtvòzòrnřk
	křt	mřzitelĵ
J	křtičnjāk	
jedřnřk	krtol	N
	krtòlār	náčrt
K	křvnrk	náprstak
kāžřprst	krvòlok	nápršćić
kotřlĵan	krvòsljednřk	nápršnjāk
kovřtāč	křvotòk	nāsrtāj
křčag	krvotrúskòvci	nasřtlĵivac
krčāžřić	krzāmak	nāvrtak
křčitelĵ	křznār	nāvrtānj
křčmār	křznāš	nèkrst
křkan	křžlĵavac	nèmřs
krkánluk	kvřgāš	neparnoprstāři
krklĵānac		nestřplĵivac
krležřĵānac	L	
křmak	lakrdřĵāš	O
křmār	lihopřstāš	òbgrlĵāj
křmćić		òbrt
křmelĵ	M	òbrtāč
křmèlĵivac	masàkr	òbrtāj
krnjáak	mřlosřdnřk	òbrtalĵ
křnjāk	mřc	òbrtnřk

ocrnjivāč	pöšrtāj	přkačĭn
očvršćivāč	pöstrnak	přkos
odmrzĭvāč	pötřci	přkosnĭk
odrpānac	potřčko	přlj
ödržāj	pötřk	přljak
odvřtāč	potrkúšci	přljavac
ögrc	potvřditelj	přljāvko
ögričāri	pövrčār	přnjak
ögřlj	pövrtlār	přnjār
ögřljak	pövrtnjāk	přnjavac
ogřnjāč	prckendl	prnjāvor
ogřtāč	přcoljak	proždřljivac
ökrnjak	prcónjak	přsāš
ökršāj	prcúljak	přskāč
okršājčĭc	přč	přskavac
ökršak	přdac	přsluk
öprsak	přdavac	přsobrān
öpršnjāk	přdež	přst
opskrbļjivāč	přdimiš	přstac
öpskrbnĭk	přdizvēk	přstāš
oskvřnitelj	přdozvěk	prsténac
ösvrt	přécrt	prsténak
öšmrk	prednācrt	prstěnjāk
ovrhovöditelj	predvrt	přstohvāt
övršak	přěkršāj	přstovět
ovřšitelj	prekřšilac	přšĭc
	prekřšitelj	přšĭnac
P	prekrštěnĭk	přšļjēn
pāprsti	predržāč	přšnjāk
pāpršnjāk	přèržac	přšut
pāstrmāk	prevřtāč	přtljāg
pāstrnāk	prevřtljivac	přtljāžnĭk
pāstrnjāk	prevřtljĭvko	prvāčĭc
patřljak	přgavac	přvāk
počvřkāš	přičvršćivāč	přvāš
podržāvatelj	přĭdržāj	prvāšĭc
pokrštěnĭk	přidrživāč	prvénac
popřdljivac	privržēnĭk	přvijénac

prvobórac	smřtnĭk	řkrgonóžac
přvokŭp	smrtonos	řkřgŭt
prvoligāř	srbizam	řkřljāk
přvopīs	sřcāř	řkřpŭn
přvorōd	srcāřica	řkřtac
přvostōlnĭk	sřcānĭk	řmřcavac
prvořkólac	sřcĭnik	řmřk
prvotĭmac	srebrnār	řmřkalj
přvotĭsak	srebrnjāk	řmřkavac
přžanj	sřh	řmřkljivac
přžilac	sřk	řtřbac
přžinār	sřndāć	řtřk
pržĭonićār	srnjak	řtřkālĭj
pržĭonĭk	sřp	řtřljŭn
přžŭn	sřpac	
	sřpanj	T
R	sřt	takoprstāři
rasprskĭvāć	střmac	tlōcrt
rasprřĭvāć	strnōkos	třbljan
razgřtāć	střnjāk	třbuh
řkāć	střřak	trbuhozbórac
řsuz	strřēnjāk	trbuřak
řřum (=hřřum)	střřljēn	třbuřcĭć
řt	střvoder	třbuřnjāk
řtanj	suzdřžljivac	trcārōl
řvāć	svēsrdnĭk	třćak
	světogřdnĭk	třg
S	svřbež	třgāć
samodřžac	svřdlār	třgānci
sāmrtĭnĭk	svřřétak	třgovac
sānskrt		trgōvćĭć
skřbljenĭk	ř	třh
skřbnĭk	řāmrl	třk
skrbōzubac	ředřvān	třkāć
smřćak	řēgřt	třkŭlj
smřdelj	řēgřćĭć	třlřř
smřdljivac	řkřbōt	třljāć
smrdljĭvak	řkřgāř	třn

třnak	ùštrcak	vřtíć
trnòkop	utrkiivāč	vřtirép
třnovac	ùtržak	vřtlār
třnjāk	uvřtāč	vřtlog
třp	ùvrtnjāk	vřtložnjāk
třpovi	uzdržāvatelj	vřtòglavac
trpútac		vřtolet
třs	V	vřtúljak
trsòtoč	veletřgovac	vřv
třst	veletřžac	vrvanj
trstač	velikosřbin	
třstāš	vlastodřžac	Z
trstènjāk	vrbánac	zābrdac
třstík	vrbánjac	zābrđanin
trščak	vřbřik	zafřkant (zafřkànt)
třščāk	vřbòvnřk	zāgrljāj
trtājūn	vřč	zamrzivāč
třtak	vřg	zápržak
třtāš	vřgānj	završétak
třzāj	vřh	zavřtāč
tvřdac	vřhòvnřk	zāvrtāj
tvrdíčluk	vrhúnac	zāvřtanj
tvrdòglavac	vrhunárāvnřk	zdrkánac
tvrdokřřlci	vřlac	zgrřtāč
tvrdolinřjāš	vrndúljci	zùbr
tvrdúnac	vřnut	zvřčak
	vřpčāri	zvřk
U	vřsnřk (vřsnřk)	zvřkan
ubržāč	vřšāj	
ubrživāč	vřšak	Ž
ùcřvak	vřšić	žřtvenřk
učvřšćivāč	vřšilac	žřtvòvatelj
ùkrcāj	vřšitelj	žřvanj
ukřstitelj	vřšnjāk	žvřk
ùkřštāj	vřt	
ùmrlř	vřtāč	
ùštrb	vřtāk	
ùštrcāj	vřtal	

1.2. IMENICE SREDNJEGA RODA

A	čr̃tōvlje	drvènilo
–	crvárēnje	dřvlje
	čr̃vānje	dřvo
B	crvènilo	držálo
basřljānje	crvènjēnje	državljanstvo
břbljalo	cvřcānje	dřžavnīštvo
břbljānje	cvřčānje	
brbōrēnje	cvřće	Dž
brbōtānje	cvřljēnje	–
břdāšce		
břdo	Č	Đ
břkānje	čalabřcānje	–
břljalo	čandřkānje	
břljānje	čavřljānje	E
brljāvljēnje	čegřtānje	–
břšcēnje	čepřkalo	
břtvilo	čepřkānje	F
břtvljēnje	čovjekomřstvo	–
břvlje	čřčkalo	
břvno	čřčkārānje	G
břzānje	čřčkānje	gřboslōvlje
brzoglāšēnje	čvřganje	gřlce
	čvřljākānje	gřle
C	čvřljānje	gřlo
crkāvānje	čvřljēnje	gřmēnje
crkvárēnje	čvřščēnje	gřmlje
crkvenjáštvō		gřnalo
čřkvīšte	Ć	
čřnčēnje	-	H
čřnilo		hřkalo
crnōgōrstvo	D	hřkānje
čřnjēnje	dřhtānje	hřvalīšte
čřpilīšte	drhtāvilo	hřvānje
čřtānje	dřndalo	hrvátstvo
čřtičārstvo	dřva	
crtkārānje	dřvce	I
čřtkānje	dřvēće	iskrcāvānje

izdržāvānje	N	raspršēnje
izumřče	nāpršče	raspršívānje
izvrgnúće	nestrpljēnje	razvrgnúće
J	O	rodoskvrnúće
-	òbrtnīštvo	řvānje
K	odgrtāvānje	S
křcko	ògrtānje	samodřštvo
křdo	okršāvanje	samodřžāvlje
křkalo	òpskrbnīštvo	samoodržānje
krležijānstvo	oskvrnúće	samožřtvovānje
křme	òsrčje	skřbnīštvo
křmīvo	otvrđnúće	smrknúće
křsta	P	smrzāvānje
krstòpūće	pòbřđe	spřdalo
křščānstvo	pòpřsje	spřdānje
krštēnje	pòsmrče	sřce
krvárēnje	posrnúće	sřdāšce
krvoliptānje	potřkalo	sřnče
krvoprolīće	potrkivalo	sřpstvo
křvotòčje	pòvrčārstvo	střnīšte
křzno	pòvrće	strpljēnje
L	pòvršje	střvinīšte
lakrdijāštvo	pòvrtlārstvo	světogřđe
M	přčkalo	svřdlānje
mandrljanje	přdalo	svřdlo
milòsrđe	přsa	Š
mřcinīšte	přsīšte	ševřdalo
mřmljalo	přstēnje	švřljalo
mřtvilo	prvenāštvo	T
mřtvljēnje	prvēnstvo	třčānje
mřtvoròđēnče	prvijēnstvo	třčkāralo
mřtvorodēnje	prvobórstvo	třgovīšte
mřtvozórstvo	prvoròđēnče	třkalīšte
mřžnjenje	R	třnje
	rāskřšče	třsje
	rasprsnúće	třtalo

třvĕnje	V	zřcalo
třze	velikosřpstvo	zřcaljĕnje
třžiřte	vodocřpilĩřte	zrnářce
	vřblje	zřnce
U	vřdalo	zřno
ubrzanje	vřhnje	zřnje
uĉvrřćenje	vřhõvniřstvo	zvřndalo
ukrcánje	vrtlárstvo	
ukrcàvalĩřte		Ž
umřće	Z	žřtviřte
uskrsnúće	zàbrĉe	žřtvoslõvlje
utrkiivalĩřte	zafrkávānje	
utrnúće	zàvrćānje	
uzdržāvānje	zrcálce	

2. IMENICE E-SKLONIDBE

2.1. IMENICE S NOMINATIVNIM MORFEMOM -A

A	břkulja	C
–	břlja	cõprnica
	břljavica	cõprnjica
B	břljivica	cõprnica
badřljica	břljivka	cřkavicà
badřljika	břljotina	cřkavicâ
brbljārija	břnistra	cřkotina
břbljavica	břnja	cřkva
břbljāvka	břnjica	cřkvārka
břbljivica	břstina	cřkvica
brĉĕtina	břřaka	cřkvinà
břĉina	břřljanovice	cřkvinâ
břĉkavica	břřva	crljĕnica
brĉūrina	břvnara	crljotina
břĉdina	břzalica	cřnĉina
břĉānka	břzica	cřnĉuga
brkājlija	bržina	cřnica
břkica	břzõjāvka	cřnika
břklja	brzõmétka	crnĩna
břkonja	brzõteĉa	cřnka

c̃nkinja	četnaestòrica	d̃žalica
crnòća	četvrtica	d̃žava
crnogòrica	četvrtina	d̃žavica
c̃nõjka	četvrtinka	držàvina
c̃njuša	čřčka	d̃žavljañka
c̃řpka	čřčkarija	
c̃řta	čřčkica	Dž
crtàćica	čřknja	–
c̃řtānka	čvřga	
crtaóna	čvřljotina	Đ
crtaónica	čvrstina	–
crtārija	čvrstòća	
c̃řtica		E
c̃řtnja	D	–
crvènglāvka	d̃řhtavica	
crvènica	d̃řljača	F
c̃rvēnka	d̃řljotina	fřčka
crvènkapa	d̃řnda	fřčkica
crvènkapica	drpàćina	fřka
crvenk̃řpica	drskòća	frnjókalice
crvènpērka	d̃řška	frnjòkola
crvènrepka	d̃řtesina	
crvènjača	d̃řtina	G
crvòjedina	d̃řvara	gřbā
crvotòćinā	drvārica	gřbā
crvotòćinā	drvārija	gřbača
cvřcīnka	drvārina	gřbavica
cvrkūtuše	drvārnica	gřbica
	drvenārija	gřbina
Č	drvèndeka	grbòštica
čātrnja	drvènica	gřbõvnica
čegřtāl̃jka	drvenina	grdèsija
čegřtuša	d̃řvēnka	gřdnja
četrdesètica	drvènjača	grdòba
četrdesètница	drvènjara	grdòbina
četrdesetogòdišnjica	drvòdjelja	grdòsija
četrdesetòrica	drvòjetka	gřgečke
četrdèsetõsmā	drvònoša	gřlica
četnaèstica	drvòsječa	gřličica

grlòbolja	K	křpitòrta
gřlovođa	kòstrnica	křplja
gřmača	kòstrva	křsnica
gřmika	kòvrča	krstàrica
gřmljava	kòvrčica	krstàšice
gřmljavina	kozòkrvnice	křstina
gřmuša	krbuljica	krstiònica
grnčàrica	křcàljka	křstítke
gřnàrka	křčagovina	křstòvka
grnčàrija	křčevina	křša
	krčitèljica	kršika
H	křčma	krštènica
hìrđa	krčmètina	křštenica
hřga	křčmica	křtica
hřlina	krčovina	křtina
hřnja	křdža	krbola
hřpa	křhotina	křdžalija
hrpètina	krkalina	křtola
hřpica	křkavina	křtovina
hrptènica	krkavine	křvara
hrptènjača	krkoča	krvàrina
hřskavicà	křkuša	krvàvica
hřskavicâ	křletka	krvavnica
hřskavičnjače	křma	křvca
hrváštinà	křma	krvnina
hrváštinâ	křmača	krvòpija
hrvatica	křmčina	krznàrija
hřvatka	křmèljice	křža
	křmetina	křžica
I	křnica	kvřga
izvršitèljica	křntija	kvřžetina
	krntijètina	kvřžica
J	křnja	L
jednòzrnka	křpa	làbrnja
jètrva	křpara	labrnjètina
jètrvica	krpàrija	lakřdija
jùtřnjica	krpènjača	
	křpica	

M

mīlosr̄dnica
 mīrcina
 mīč̄a
 mīč̄ava
 mīč̄ela
 mīḡa
 mr̄klīna
 mr̄kōgleđa
 mīrkonja
 mīrkulja
 mīrkva
 mīl̄ja
 mīl̄jica
 mīl̄jotina
 mīmljavica
 mrmulika
 mrs̄kōča
 mīš̄avica
 mr̄š̄ávka
 mīr̄ta
 mrtv̄ačina
 mīrtv̄ačnica
 mrtv̄ája
 mrtv̄arina
 mīrtvica
 mīrtvika
 mrtvīna
 mrtv̄ouzica
 mīr̄va
 mīr̄vica
 mr̄zit̄eljica
 mr̄zletina
 mr̄zlina
 mr̄zōvolja
 mīr̄znja

N

nāgr̄da
 nap̄r̄dāljka
 nāpr̄slina
 nāpr̄tnjača
 nāpr̄žica
 nas̄rtljivica
 nāv̄rtka
 nest̄r̄pljīvka
 nīzbr̄dica
 nozdr̄va

O

òbr̄tnica
 òbr̄va
 ocr̄njivàčica
 odr̄pànica
 odr̄pānka
 ògr̄lica
 ògr̄štica
 òpr̄lina
 opr̄ljōtina
 òpskr̄ba
 opskr̄bljivàčica
 òpskr̄bnica
 oskvr̄nit̄eljica
 òsmr̄tnica
 òvr̄ha
 ovr̄hovodit̄eljica

P

parad̄ž̄ava
 p̄astr̄ma
 p̄astr̄va
 petòpr̄snica
 pòdr̄ška
 pòdr̄tina
 pòdvr̄sta

pògr̄da
 pògr̄dnica
 pokr̄št̄enica
 pòmrc̄ina
 pòsmr̄tnica
 posmr̄tnīna
 pòsrt̄āljka
 pòtr̄bušnica
 pot̄r̄kuša
 pòtvr̄da
 pòvr̄šina
 povrtl̄arija
 pòvrt̄nica
 pr̄č̄evina
 pr̄čk̄arija
 pr̄č̄vār̄nica
 pr̄č̄ija
 pr̄c̄ijāšica
 pr̄da
 pr̄donja
 pr̄ètr̄ga
 pr̄èvr̄ta
 pr̄ḡica
 pr̄h̄avica
 pr̄hkōča
 pr̄hulja
 pr̄ikr̄pa
 pr̄ikr̄pina
 pr̄lina
 pr̄ljača
 pr̄l̄jāvština
 pr̄l̄jetina
 pr̄l̄jevina
 pr̄l̄jotina
 pr̄ljuga
 pr̄ljuša
 pr̄nja
 pr̄njavica

pròmrzlina	rvàčica	srdjela
provrtòtina	řvina	srdnja
pròždrlina		srdòbolja
přpa	S	srdovica
přpa	samomřznja	srdela
prpòruše	sàmrtnica	srdžba
přskalica	skřbljenica	srebrnina
přskalica	skřbnica	sřma
prskavica	skřletina	sřna
přskotina	smřča	sřnetina
přslina	smřčevina	srnica
prsòbolja	smřčika	sřpica
přsura	smřdljika	srpòkrilke
prtenina	smřdulja	sřževina
prtènjača	smřtnica	střka
přtina	smrtòvnica	strmina
prtljága	smřzavica	strnadica
přtljāžnica	smřzle	strnadice
prvènica	smřzotina	střnika
přvina	sprdàčina	střnike
prvòrodka	spřdnja	střnikina
prvòrotkinja	spřtva	střnišnica
prvostòlnica	srbizácija	střnjika
prvòuste	srcàšica	střvina
přznica	sřča	střvinā
přženica	sřčanica	strvinarica
přžilica	sřčanka	střvinārka
přžina	sřčènica	strvodernica
přžiónica	sřčevina	sùkrvica
přžòlica	sřčika	suzdržljivica
	sřda	svèkrva
R	srdavica	svèsrdnica
ráskrsnica	srdela	svètogřdnica
řbina	srdelara	svřdlovina
řđa	srdelètina	svřha
řđāvština	srdelica	svrzimàntija
resokrznjače	srdelina	
řtina	sřdiška	

Š	tîmka	U
šámrla	tînica	ubrzhàčica
šègrtica	tînika	ùčvrsnica
šèprtija	tînka	ùmrlica
škřba	trnòšljiva	ùprta
škřbina	třnjača	upřtnjača
škrbinka	třnjina	ùtrka
škrbo	třpeza	ùtvrda
škřčina	trpezàrija	ùzbrdica
škřge	třska	uzdržavatèljica
škřpīna	třskovača	
škřtica (m, ž)	třstika	V
škřtičina	trstina	veletrgòvina
šmřkavica	třščica	veletřgòvkinja
šmřkiša	třšlja	vodoòpskrba
šmřklja	třšljika	vřba
štřcalica	třta	vřbica
štřcāljka	trtāšica	vrbòlika
štřpka	třtica	vřbovina
	třzalica	vřcalica
T	třzavica	vřcka
trbòbolja	třžnica	vřckica
třbonja	tvrdača	vrčanica
třbulja	tvřdica	vřčina
trbùšina	tvrdina	vrđalāma
trčalica	tvřdnja	Vřhbosna
třčka	tvrdòća	vřhuška
třčkavica	tvrdòglavica	vřkuta
trgàčica	tvrdolinijāšica	vřlina
třgadba	tvrdòpërke	vřljčica
trgòvina	tvřdulja	vřljika
trhònoša	tvřđa	vrncànica
třka	tvřđava	vřpca
trkàčica	tvřđavica	vřpčica
třklja	tvřtka	vrsnòća
třlica		vřsta
trlja		vřša
trljāčica		vřšačica

vřšalica	vrtòglavica	zavrtanija
vřšidba	vřvica	závrtnica
vřšika	vrze	zavrzlàma
vrřikara	vřzina	zbřka
vřřilica		zgřčka
vřřina	Z	zgrtáčica
vřřka	zàbrdica	zrcalica
vřřkara	zádrřka	
vřřnjača	zafrkàncija	Ž
vřtača	zafřkantica	žřtva
vřtēřka	záprřka	žrtvovatèljica
vřtina	zàtrka	žvřljotina
vřtlàrija	zavřřalica	
vřtnja	závrřnica	

2.2. IMENICE S NOMINATIVNIM MORFEMOM -O

cřnjo
hřnjo
křpo
řvřčo

3. IMENICE /-SKLONIDBE

B	Č	Đ
besadržájnořt	čandřljivōřt	-
běskřvnōřt	čavřljivōřt	
běsmrtnōřt	čegřtavōřt	E
běsprstōřt		-
bjelokřvnōřt	D	
břbljavōřt	dřmnūtōřt	F
břbljivōřt	dřřkōřt	-
brdōvitōřt	drzōvitōřt	
břljivōřt	držávnōřt	G
brzōpletōřt	državotvōrnōřt	gřbavōřt
	dvōvrsnōřt	grčēvitōřt
C	Dž	gřkōřt
cvrkūtavōřt	-	gřlatōřt
		gřřt

H	mřkōst	òpskr̃bljenōst
hřlōst	mřskōst	òtrcānōst
hřņjavōst	mřšavōst	
hřvātskōst	mrtvoròdnōst	P
	mrtvoròđenčād	pòbřkānōst
I	mřvljivōst	podřžljivōst
iscřpljenōst	mřzōst	pòdvrgnūtōst
iscrpnōst	mrzovóljnōst	pògrbljenōst
istòvrsnōst		pògřdnōst
izdřžljivōst	N	popřdljivōst
izmrvljenōst	nàgřđenōst	pòsmrčād
izumrlōst	namřgođenōst	pospřdljivōst
izvrsnōst	nāmřštenōst	pòsprdnōst
izvršnōst	nasřtljivōst	pòtrgānōst
	nèiscřpnōst	pòvrsnōst
J	neizdřživōst	požrtvóvnōst
jednokřvnōst	nèmilosrdnōst	prāvocrtnōst
	neodřživōst	prčèvitōst
K	neòkřņjenōst	přcatōst
kovřčavōst	neòskvřņjenōst	preğřšt
krcaljkōst	nepòtvřđenōst	preřpānōst
křcatōst	nesāvrsenōst	prevřtljivōst
křhkōst	neřřpljivōst	přgavōst
křkōst	nesvřhòvitōst	přhkōst
křljūšt	nèsvrstānōst	přhūt
krmèljivōst	nèsvřsenōst	přivrženōst
křv	netrpèljivōst	přljavōst
křvoločnōst	neùtvřđenōst	přņjavōst
křžljavōst	nezadřživōst	přòdřtōst
kvřgavōst		přòmrlōst
	O	přòvrtnōst
L	òbamřlōst	přòždřljivōst
lepřšavōst	obřlācenōst	přpošnōst
	òdrpānōst	přsatōst
M	odřživōst	přsi
malokřvnōst	òkřņjenōst	přskavōst
mìlosřdnōst	òmřšavjelōst	přštavōst
mřgodnōst	òpřljenōst	přvènstvenōst

přvobĭtnōst	strmōvitōst	utřživōst
prvōklasnōst	střn	ùvrñūtōst
přvotnōst	střpljivōst	uzdřhtalōst
punokřvñōst	střv	ùzdrmanōst
R	sùsmrt	ùzdrmanōst
ràspršenōst	sùzdržānōst	uzdřžljivōst
ràsřđenōst	suzdřžljivōst	V
rāzdrťōst	svākovřsnōst	vřckavōst
rāzmřskānōst	svēsrdnōst	vrhunārāvnōst
rāzmrvitōst	světogřdnōst	vřlět
rāzmrvljenōst	svrhōvitōst	vřlētñōst
raznōvrñnōst	svřsishodnōst	vřlōst
řđavĭtōst	svřšenōst	vrlùdavōst
řđavōst	Š	vřsnōst
S	šepřtljavōst	vřst
samopožrtvōvnōst	škřbavōst	vřtložñōst
sāmrt	škřlet	vrtōglavōst
skřb	škřtōst	Z
skřbnōst	šmřcavōst	zābrčkānōst
skřhānōst	šmřkljivōst	zābrtvĭtōst
skřlēt	štřkljastōst	zācrñjenōst
skvřčenōst	štřkljavōst	zādřtōst
slabokřvñōst	štřkljivōst	zāgřđenōst
smřdljivōst	T	zahřđalōst
smřknūtōst	třbušavōst	zākřčenōst
smřt	třbušnōst	zakřvāvljenōst
smřtnōst	trñōvitōst	zakřžljālōst
smrtōnosnōst	trpèljivōst	zāmřlōst
smřznūtōst	třpkōst	zāmřšenōst
srcōlikōst	tvrdōglavōst	zātrpanōst
sřčanōst	tvrdokōrnōst	zāvřnutōst
sřdāčñōst	U	zbřčkānōst
sřditōst	ùbrzanōst	zbřkānōst
sřsi	ùmřrtvljenōst	zgřbljenōst
sřž	ùmřrtvljenōst	zgřčenōst
střmōst	ustřpljivōst	zřnatōst

zvřckastōst

zvřkastōst

zvřkatōst

zvřknūtōst

zvřndavōst

Ž

-